

nemškimi učnim jezikom in sicer v okraju celjskem, 3. naj dotične oblasti skrbe za to, da se tukajšnji škofovski pašniki preveč ne zarastejo z drevjem, kakor se to žal, po sedajšnjem oskrbniku v veliko škodo živinorejše pripuščajo, a nasprotno se pa skoraj vsako leto terja višja najemnina od pašnikov. — Da se pri prihodnjem zborovanju vidimo še v mnogo večjem številu, k temu pomozi Bog in zavednost naših vrlih kmetov!

Iz Celja. (Razno.) Slovenci v Celju imamo sedaj res krasni »Narodni dom«. V njem se zbirajo razna društva, ali vendar je celo društveno življenje nekako mrtvo. Pred enim letom se je toževalo, da nam manjka prostorov in zaradi tega je gibanje in življenje narodnih društev tako zaspano in omejeno. No, sedaj je ta nedostatek odpravljen, ali kakor že rečeno, društveno življenje je še vedno mrtvo. Prirejajo se veselice sicer zelo redke, in za pristop k istim se zahteva, menda nalašč zaradi tega, da jih nižji slojevi ne morejo obiskovati, tako visoka vstopnina, kakor da bi med spodnje-štajarskimi Slovenci bila sama aristokracija in bogataši. Nasledek temu je, da društveniki, ki morajo že itak doprinesati žrtve z mesečnimi doneski, nimajo od takih zabav nič, društvene veselice pa so navadno slabo obiskane. Obžalujemo, da moramo priznati, da so bile društvene razmere, dokler ni bilo »Narodnega doma«, boljše urejene, kakor pa so sedaj. — Krčmo v »Narodnem domu« oskrbuje in vodi narodna čitalnica, a če prideš v isto, ne najdeš drugega časnika kakor, strmi, »grško tetko« — pogreša se samo še »Deutsche Wacht« — kmet pa zastoj poprašuje po »Slov. Gospodarju« in »Domovini«. Sicer pa menda že vodstvo vé, kaj stori, ker zahajajo sami tujci (?) v »Narodni dom«. Toliko za danes; ostalo si še prihranimo za pozneje, ako se vodstva društev ne bodo ganila, da odpravijo nedostatke, ter pokazala da jim je tudi kaj za društveno življenje in ne samo za monopol na »Narodni dom«. Pravicoljubi.

S Teharjev. (Zborovanje) [Konec.] O drugem točki, o preskrbi za starost, je govoril načelnik društva. O takih rečeh se pri nas premalo govori. Poudarja se dan za dnem, kako kvarljiva in neumna je socialistična stranka, a premalo naglašamo, kake pravice smejo zahtevati in morajo dobiti delavci. 1. Vsak delavec mora imeti, kakor že papež v svojej slavnej okrožnici učé, tako plačilo, da lahko pošteno preživi sebe in svojo družino. 2. Pravico ima do poštenega in zdravega stanovanja. 3. Preskrben mora biti za bolezen in če ga zadene nezgoda, ko ne more več delati. 4. Preskrben mora biti za onemoglost in starost. Sedanje postave o tem niso zadostne in se mnogokrat, kakor uči izkušnja, prekršujejo in prestopajo. Zato premnogokrat dobivajo samo prav malo pokojnino, katera je morebiti zadostna za počasno umiranje, a nikakor ne za človeško življenje. Morajo torej na stare dni stradati, če prav so ves svoj vek pošteno delali, in nadlegovati morajo za podpore tudi še svoje občine, ki so pa same ubožne in tudi nevoljne, dajati podpore ljudem, ki so morebiti ves svoj čas drugod preživeli in vse svoje moči drugod pustili. Država je torej dolžna gledati na to, da bode vsak pošten delavec lahko mirno preživeval onemogla svoja leta, brez bede in brez nevoljne miloščine. Če se to napravi, in če se vrh tega uredi še tudi to, da vsak delavec od čistega dobička tvornice (fabrike) ali rudokopa itd. dobivaj določen del odstotkov in imej tudi kolikor toliko upliva na vodstvo, če se to osnuje, potem bode vsak pošten delavec lahko pokojno živel in pokojno zrl v bodočnost in ne bode se treba bati silovitega prevrata, ki nam sedaj grozi, vsem v kvaro, a nikomur ne v korist. Tudi tisti, ki mislijo, da so socialni demokratje, ker ne uméjo, kaj so in kaj namerjajo te vrste ljudje, bili so do konca zadovoljni s temi našeli krščan-

skega socializma. — Da bi pač vsi še o pravem času spoznali, kje in kdo so res pravi prijatelji delavskega stanu: ne tisti, ki zaradi tega, ker so zato dobro plačani, hrumé in razburjajo samo, ampak tisti, ki se na svojo škodo resno trudijo, da bi se delavcem vzboljšalo razmerje!

Iz Zič. (40-letnica župnikovanja.) Dne 16. junija se je bilo dopolnilo štirideseto leto, odkar so bili naš č. g. župnik Gašpar Zabukovšek k nam prišli. Že 1893. leta so peli slovesno svojo zlato sv. mašo, lani so pa trije njihovi učenci tri nedelje zaporedoma tukaj peli novo sv. mašo. Gotovo redki dogodki! Ko smo zadnji praznik sv. apostolov Petra in Pavla obhajali god našega farnega priprošnjaka sv. Petra, so vlč. g. dekan konjiški v začetku svojega slavnostnega govora razgrnili pismo prečast. kn. šk. konzistorija, iz katerega so nam naznanili, da so naš premil. g. knezoškof ukazali toliko letnemu zvestemu duš. pastirju, č. zlatomašniku, našemu g. župniku častitati ter jim objaviti višjepastirsko popolno zadovoljnost. To visoko odlikovanje je napravilo najugodnejši utis na osemdesetletnega č. gosp. župnika, kakor na njihovo verno udano čredo, pa tudi na nas sosede, ki smo se bili k tej svečanosti zbrali v obilnem številu. Na mnoga leta! Sosed J.

Z Laškega. (Nesreča.) Kdo bi bil mislil, ko se je na dan presv. Rešnjega Telesa vršila slovesna procesija in je vse veselo bilo, da bo popoldne velika nesreča obiskala našo faro! Ob pol 3. popoldne prignala se je strašna burja in blisk je udaril v najboljšo kmetijsko hišo v občini Sv. Kristof št. 2 pri Janezu Petku, po domače Kajtna. Hipoma je vse posestvo bilo v plamenu. Gospodinja, trudna od vsakdanjega dela, zaspala je bila pod kozolecem. Udarec jo vzbudi, ona zagleda nesrečo, pomaga se živino iz hleva goniti in — naenkrat se zgrudi mrtva na tla. Srčna kap jo je zadela. Bila je najbolj pridna gospodinja iz cele fare, bila je spoštovana povsod, kakor je pričal tudi njen pogreb, katerega se je udeležilo ogromno število ljudstva ne le kmečkega, ampak tudi iz trga. Slutila je mogoče, da jo Vsemogočni hoče poklicati pred svoj sodni stol; kajti še pred enim tednom je sprejela po svoji navadi sv. zakramente in priporočala se je domačemu gospodu kaplanu v prošnjo za srečno zadnjo uro. Naj počiva v miru! Nam je zapustila opominj: »Cujte in molite, ker ne veste niti dneva, niti ure!«

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Sijamski kralj Kulalongkorn je obiskal Nj. veličanstvo svetlega cesarja. — Notranji politični položaj še je vedno nejasen. Grof Badeni bi kaj rad spravil liberalne veleposestnike v večino državnega zbora. Toda ti možje bode ondi le skrbeli za židovske bogatine ter ovirali postave, ki bi bile na korist kmetom in obrtnikom.

Češko. Več nemških občinskih zastopov je sklenilo, da nočejo več pobirati davkov in opravljati nekaterih pisarij za okrajna glavarstva. To je sklep nemških kričačev; ljudstvo bode pa imelo samo večje stroške. — V Ustje je prišlo na shod nemške zveze 6000 ljudij. Poslanec Zimmermann iz »rajha« pa ni smel čez mejo.

Štajarsko. V Ljubnem na Gornjem Štajarskem so v nedeljo otvorili zgodovinsko razstavo. Največ rečij je razstavljenih iz leta 1797., ko so Francozi prodrli do Ljubnega in se je ondi začel sklepati mir, ki se je pozneje dosegel v Kampoformiju.

Koroško. Katol. politično in gospodarsko društvo za Slovence ima prih. shod dne 4. julija v Gozdanjah. — Dne 11. julija, ko bodo v Celovcu v veliki nemški rog trobili nemčurji planinskih dežel, bode se v Velikovcu blagoslovila zastava narodne šole.

Kranjsko. Blagoslovljenje zastave pevskega društva »Ljubljana« se je v nedeljo vršilo izredno krasno; 65 slov. društev je bilo zastopanih. — V Ljubljani se je osnovalo društvo krščansko - socijalnih železničarjev. — Andreju Praprotniku se v nedeljo odkrije spominska plošča v Podbrezju.

Primorsko. V Trstu se je ustanovila »Banka agrikola«, ki bode posebno Slovanom posojevala denar, da jih tako dobi v lahonske mreže. Slovani, pozor! — V Pulju pomorske vojake z živežem zalaga neki Italijan z Laškega. Škandal!

Ogersko. Ob § 16 tiskovne postave se bržčas spotakne baron Banffy, ker še dozdej ni ta § vsprejet. — Na jesen bode v Budapešti velik shod nemadjarških narodnostij, da protestujejo zoper madjarsko nasilstvo. — V Alföldu je med ženjci in žanjicami strajk že prenehal, v drugih krajih pa še ne.

- Vnanje države.

Rim. Sv. oče rimski papež v kratkem pošljejo nadškofa Makarija k avstrijskim škofom s prošnjo, naj mu ti pomagajo skrbeti za eritrejski misijon v Afriki.

Francosko. Predsednik republike Faure se v drugi polovici avgusta odpelje v Petrograd obiskat ruskega carja. — Vlada je tudi letos zaprla več duhovnikov, ker so na božjega Telesa dan priredili očitne procesije z najsvetejšim zakramentom.

Belgijsko. Ker v armadi služijo večinoma samo kmečki in delavski sinovi, zategadelj je v armadi že prav veliko socijalnih demokratov. Nedavno je neki tak socijalist v vojaški suknji očitno govoril zoper kralja in vlado.

Angleško. Prvi ministri onih ednajsterih nasebin, ki imajo lastno upravo, so postali udje tajnega sveta in ostanejo po slavnostih kraljičine 60letnice še nekaj tednov v Londonu.

Nemško. Cesar Viljem pojde v Petrograd dne 7. avgusta, na jesen pa pride na Ogersko k velikim vojaškim vajam. — Že par tednov se govori o spremembah v ministerstvu; toda kaj določenega še ni prišlo na svetlo; le to utegne biti gotovo, da Miguel dobi kako odlično mesto v ministerstvu.

Turško. Mir med Turki in Grki še vedno ni sklenjen. — Albanci v Macedoniji, Epiru in Tesaliji so postali nemirni. Njih voditelji zahtevajo od turške vlade, naj zasede vso Tesalijo, ker tesalski Albanci nočejo biti več pod grškim kraljem.

Kreta. 1200 Turčinov iz Kandije se je pri Kanli Kastel spoprijelo z ustaši. Unela se je več ur trajajoča bitka. Turčinov je bilo ubitih 13, 12 pa ranjenih. Tudi ustaši imajo več ubitih in ranjenih. Tako skrbijo evropske velevlasti za red na Kreti! — Guverner na Kreti postane bržčas Numa Droz, bivši švicarski predsednik.

Za poduk in kratek čas.

Socijalist.

(Spisal Ant. Solnce.)

II.

To je bilo gibanje in življenje pri Vaupotiču! Natakariji in natakariče so švigale po sobah, veži in kuhinji kakor pisani metulji po toplem pomladanskem

vzduhu; Vaupotič sam pa je zapovedoval sedaj temu, sedaj onemu ter oblastno hodil od sobe do sobe in od mize do mize, motreč s svojim zvedenim očesom, kako izpolnjujejo pokorni mu duhovi njegove stroge ukaze. Danes po večernicah se je imelo vršiti pri Vaupotiču ljudsko zborovanje, ali kakor se je izražal Anton Fajs, slovenščina. Bogatašev študent je prevzel vso potrebno skrb za zborovanje. Vroči poletni dan je bil kaj ugoden za današnje uprizoritev.

Tam v zadnji hiši je že sedel mladi Bogataš s svojimi tovariši pri pijači ter čakal, da pridejo ljudje od večernic. Potem se ima takoj začeti zborovanje. — »Dolgo trpi«, izpregovori Bogatašev študent ter si popravlja rudečo zavratnico in dopadljivo pogleda rudeči klinček v suknjini luknji. Mlajši dijaki mu s kimanjem in s prisiljenim nasmehom potrdijo njegove besede, starejši pa, Bogataševi sovrstniki na vseučilišču, se začnejo lecati in izlegovati roke ter noge, kazajoč, da je tudi njim dolgočasno čakati.

Bogataš potegne uro iz žepa ter začne računati: »Vsaki čas bo gotovo. Ti, gledaj pri oknu, kdaj bodo začeli ljudje prihajati iz cerkve.« — Jeden izmed mlajših dijakov, kateremu je Bogataš namignil, stopil je k oknu. Drugi pa so ostali pri mizi. Tu in tam je naredil kateri kako opazko. Ni jim bilo sedaj za govorjenje, vsi so že nestrpljivo čakali na začetek zborovanja.

»Zdaj gredo!« vsklikne veselo čez nekoliko časa mladi opazovalec pri oknu. V hipu je bilo celo omizje na nogah ter priskočilo k oknu, da se prepriča, ali se tovariši ni zmotil. Nato pa so jo popihali iz sobe ter se postavili pred hišo, da bi ljudstvo videlo, kako željno je pričakovano. — Počasi so se napolnili prostori Vaupotičeve gostilne z radovednimi poslušalci. Veliko žensk niti ni našlo prostora v sobah, zato so se postavile zunaj pred okna, da ujamejo vsaj tam kako besedo. Anton Fajs še ni bil navzoč. Čvrk je povedal županu, ki ga je vprašal, da še sedi pri njem ter pije svojo osminko.

Bogataš otvori zborovanje s kratkim, cifrastim pozdravom. Nato so dijaki zapeli pesem. Potem nastopi jeden vseučiliščnik, tudi z rudečo zavratnico in rudečim klinčkom v suknji ter v drznih potezah slika bedo in uboštvo sedanjih časov. Zopet pesem. Med tem se je priril tudi Anton Fajs v sobo, kjer se je zborovalo. Ko se je pesem odpela, stopi mladi Bogataš na govorniški oder. Zmagovito se ozre po ljudstvu, si popravi lase, se odkašlja, prikloni ter začne govoriti:

»Predrago ubogo ljudstvo obojega spola! (»Vrag, ta zna!« pošepnil je Fajs zadovoljno svojim sosedom ter puhnil v nje neprijetni žganjični duh, da so se nekateri nevoljno umaknili njegovi bližini.) Moj sodrug in predgovornik Vam je z živimi besedami naslikal uboštvo in bedo, ki razjeda sedanjo človeško družbo. Po tem, kar smo slišali, je vsebina mojega govora jasno začrtana. Človeška družba je bolnik, ubog bolnik. Treba ga je torej ozdraviti. A kdo ga naj ozdravi? Ali veste povedati zdravnika? Nič ne de, če še ne poznate njegovega imena, zdravnik še je mlad. Imenuje se socijalizem. . . . Govornik je za trenotek postal, da bi opazoval utisek svojih besed na poslušalce. Fajs je z odprtimi ustmi čakal, kedaj se omeni delitev. Govornik nadaljuje: »Socijalizem bo ubožano in osiromašeno človeštvo rešil pretečega pogina. Toda, vidim Vam na obrazih, da bi radi vedeli, kako bo neki zdravil ta čuden mož. Predrago ubogo ljudstvo obojega spola! Socijalizem bo zdravil po receptu: Bratstvo, enakost in prostost! Kadar bo socijalizem dobil človeštvo v svoje roke, tedaj si bomo ležali vsi ljudje med seboj v bratskih objemih ter se nerazrušljivo ljubili kakor bratje in sestre. (Fajs se je držal čudovito resno.) Ka-